

ЦЭНТРАЛІЗАВАНАЯ СІСТЭМА ДЗЯРЖАЎНЫХ ПУБЛІЧНЫХ БІБЛІЯТЭК Г. МІНСКА

ІНФАРМАЦЫЙНА-БІБЛІЯГРАФІЧНЫ АДЗЕЛ

ІВАН МЕЛЕЖ

Да 100-годдзя з дня нараджэння

бібліяграфічны спіс

Мінск 2021

А на Палессі ўсё нядробна:
Цяжкая спадчына вякоў,
Цяжкія рукі хлебаробаў,
Цяжкія сны палешукоў.

Якую трэба мець адданаць
І сэрца сынава, каб так
Любіць палескі край туманны
І маці бедны андарак.

Якую мужнасць мець патрэбна,
Каб хуткасці наперакор
Уваскрасіць і воблік зрэбны
Сяла,
І водбліск даўніх зор.

Нас б'е па сэрцах паскарэнне,
Сціскаюцца прастора, час.
А матчынай зямлі карэнні
Ніколі не адпусцяць нас.

Хвалюючае падабенства!
Старонкі Мележа крані —
І з небыцця, з майго маленства
Мае узнікнуць Курані.

І час імкліва незваротны
Мастак ізноў вяртае нам,
І ажывае ўладна роднасць,
Хоць я з мясцін інакшых сам.

Пад навальнічны подых рэзкі
Я пад буслянкаю стаю
І ў ціхай вёсачцы палескай
Сябе малога пазнаю.

І, навальніцаю абмыты,
Па сцежцы, як па паяску,
Іду па лузе аксамітным
Ля выспаў белага пяску.

Развешаўся настрой паганы,
Каліны зноў цвітуць мае.
І свеціць мне усмешка Ганны,
Любоў яе і боль яе.

Зямля бацькоўская, святая,
Так, гэта мы. Увесь народ...
Мне ў сэрца бусел залятае
З трывожных прыпяцкіх балот.

П. Панчанка

ЗМЕСТ

Прадмова

Творы Івана Мележа

Аўдыёвізуальныя выданні твораў пісьменніка

Аб жыцці і творчасці пісьменніка

Прадмова

Іван Паўлавіч Мележ (1921—1976) атрымаў шырокае прызнанне як арыгінальны мастак праявіўнага слова ў беларускай літаратуры другой паловы ХХ ст.

Больш за трыццаць гадоў працаваў Іван Мележ у літаратуры. Творчую спадчыну пісьменніка складаюць навелы, апавяданні, крытычныя працы, дзёнікі, п’есы, раманы. Самым значным творам пісьменніка стаў раман-трылогія “Палеская хроніка”. Па яго прозе створаны мастацкія фільмы, тэле- і радыёспектаклі. У 1980 годзе ўстаноўлена Літаратурная прэмія Саюза пісьменнікаў Беларусі імя Івана Мележа.

Бібліяграфічны спіс “**Іван Мележ. Да 100-годдзя з дня нараджэння**” пазнаёміць з матэрыяламі аб жыцці і творчасці пісьменніка, якія знаходзяцца ў фондах дзяржаўнай установы “Цэнтралізаваная сістэма дзяржаўных публічных бібліятэк г. Мінска”. Паказальнік змяшчае кнігі, артыкулы з кніг і перыядычных выданняў. Размяшчэнне матэрыяла: кнігі — у алфавіце твораў, артыкулы — у зваротна-храналагічным парадку. Бібліяграфічны паказальнік разлічаны на шырокае кола прыхільнікаў творчасці Івана Мележа.

ЗМЕСТ

Творы Івана Мележа

Мележ, І. **Збор твораў** : у 10 т. / Іван Мележ. — Мінск : Мастацкая літаратура, 1979—1985. — 10 т.

Мележ, І. **Выбраныя творы** / Іван Мележ. — Мінск : Беллітфонд, 2001. — 569, [2] с., [4] л. фат. — (Беларускі кнігазбор).

Мележ, І. **Завеі, снежань...** : раман з “Палескай хронікі” / Іван Мележ. — Мінск : Мастацкая літаратура, 2008. — 260, [2] с., 1 л. партр. — (Бібліятэка школьніка).

Мележ, І. **Завеі, снежань...** : раман / Іван Мележ. — Мінск : Юнацтва, 2001. — 270 с., 1 л. партр.

Змест: Завеі, снежань... : раман ; Дом пад сонцам : апавесць ; Апавяданні.

Мележ, І. **Людзі на балоце** : [раман] / Іван Мележ. — Мінск : Попурри, друк 2015. — 587, [2] с. — (Мая беларуская кніга).

Мележ, І. **Подых навальніцы** : [раман] / Іван Мележ. — Мінск : Попурри, друк, 2015. — 701, [2] с. — (Мая беларуская кніга).

*****

Мележ, І. **Чулае сэрца** : апавяданне / Іван Мележ // Сучасная беларуская проза : традыцыі і наватарства. — Мінск, 2003. — С. 378—389.

[ЗМЕСТ](#)

Аўдыёвізуальныя выданні твораў пісьменніка

Мележ, І. **Завеі. Снежань** [Гуказапіс] : раман з "Палескай хронікі" : на дыску / Іван Мележ; тэкст чытае Валерый Будзевіч. — Мінск : Звукотэкс, 2016. — 1 CD (MP3). — (Аўдыякніга).

Мележ, І. **Людзі на балоце** [Гуказапіс] : раман з "Палескай хронікі" : на дыску / Іван Мележ; тэкст чытае Андрэй Каляда. — Мінск : Вышэйшая школа, 2015. — 1 CD (MP3). — (Славутыя пісьменнікі зямлі беларускай) (Аўдыякніга).

Мележ, І. **Подых навальніцы** [Гуказапіс] : раман з "Палескай хронікі" : на дыску / Іван Мележ; тэкст чытае Андрэй Каляда. — Мінск : Вышэйшая школа, 2015. — 1 CD (MP3). — (Славутыя пісьменнікі зямлі беларускай) (Аўдыякніга).

[ЗМЕСТ](#)

Аб жыцці і творчасці пісьменніка

Мележ Іван Паўлавіч // Беларуская энцыклапедыя : у 18 т. — Мінск, 2000. — Т. 10. — С. 271—272.

Мележ Іван Павлович // Республика Беларусь : энциклопедия : [в 7 т.]. — Минск, 2007. — Т. 4. — С. 707.

Мележ Іван Павлович // Регионы Беларуси : энциклопедия : в 7 т. Т. 3. Гомельская область : в 2 кн. — Минск, 2013. — Кн. 2. — С. 41.

Мележ Іван Паўлавіч // Культура Беларусі : энцыклапедыя : [у 6 т.]. — Мінск, 2014. — Т. 5. — С. 455—456.

Мележ Іван Паўлавіч // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі : у 6 т. — Мінск, 1999. — Т. 5. — С. 108—109.

Мележ Іван Паўлавіч // Беларускі фальклор : энцыклапедыя : [у 2 т.]. — Мінск, 2006. — Т. 2. — С. 131—132.

Мележ Іван Паўлавіч // Тэатральная Беларусь : энцыклапедыя : у 2 т. / пад агульнай рэдакцыяй А. В. Сабалеўскага. — Мінск, 2002. — Т. 2. — С. 106.

Мележ Іван Паўлавіч // Беларуская мова : энцыклапедыя / пад рэдакцыяй А. Я. Міхневіча. — Мінск, 1994. — С. 341—343.

Мележ Іван Паўлавіч // Энцыклапедыя літаратуры і мастацтва Беларусі : у 5 т. — Мінск, 1986. — Т. 3. — С. 500—501.

Мележ Іван Паўлавіч // Беларусь : энцыклапедычны даведнік. — Мінск, 1995. — С. 474—475.

Мележ Іван // Беларускія пісьменнікі : біябібліяграфічны слоўнік : у 6 т. / [пад рэдакцыяй А. В. Мальдзіса]. — Мінск, 1994. — Т. 5. — С. 281—293.

ЗМЕСТ

*****

Скрыган, Я. Добра, што я іх ведаў : аб часе, падзеях, людзях [Ян Скрыган, Сяргей Фамін, Іван Паўлавіч Мележ, Алесь Гародня] / Ян Скрыган. — Мінск : Кнігазбор, 2014. — 223 с., [8] л. фот.

Іван Мележ. Туманы над багнаю [Відэазапіс] : дакументальны фільм / Аляксандр Анісімаў. — Мінск: Беларускі відэацэнтр, 2010. — 1 DVD дыск (DVD—Video).

Мележ Іван Паўлавіч (8.2.1921 г. — 9.8.1976 г.) // 250 асоб з Беларусі ў дыялогах культур = 250 people from Belarus in the dialogue of cultures [рэдактары: Т. Л. Пісарэнка, Л. У. Языковіч; пераклад на англійскую мову Л. М. Серады]. — Мінск, 2008. — С. 241—242.

Ляшук, В. Я. Іван Мележ у школе: вывучэнне творчасці пісьменніка : дапаможнік для настаўнікаў / Вера Якаўлеўна Ляшук. — Мінск: Аверсэв, 2005. — 191 с.

Драздова, З. У. Майстэрства слова : моўна-стылявыя асаблівасці "Палескай хронікі" Івана Мележа / З. У. Драздова. — Мінск : Навука і тэхніка, 1993. — 135 с.

Гніламёдаў, У. В. Іван Мележ : нарыс жыцця і творчасці : [для старэйшага школьнага ўзросту] / У. В. Гніламёдаў. — Мінск : Народная асвета, 1984. — 128 с. — (Народныя пісьменнікі БССР).

Сказ пра Івана Мележа : [фотаальбом / аўтар-складальнік А. М. Адамовіч]. — Мінск : Беларусь, 1984. — 63 с., 1. партр., фот.

Кулешов, Ф. И. Подвиг художника: литературный путь И. Мележа / Федор Иванович Кулешов. — Минск : Издательство БГУ им. В.И. Ленина, 1982. — 224 с.

Успаміны пра Івана Мележа / [складальнік Л. Я. Пятрова-Мележ]. — Мінск : Мастацкая літаратура, 1982. — 415 с.

*****

Мележ, Л. Некалькі згадак пра тату : [Іван Мележ] / Людміла Мележ // Польша. — 2020. — № 5. — С. 128—132.

Рублеўская, Л. Класіка пачалася ў Глінішчах / Людміла Рублеўская // СБ. Беларусь сёння. — 2020. — 8 февр. — С. 16.

Пра народнага пісьменніка Івана Мележа.

Ганчарова, І. А. Свет кахання ў рамане І. Мележа "Людзі на балоце" : (урок у 10-м класе) / І. А. Ганчарова // Беларуская мова і літаратура. Серыя "У дапамогу педагогу". — 2019. — № 10. — С. 9—13.

Чарнышова, А. Нацыянальная абумоўленасць ужывання моўна рэпрэзентаваных невербальных сродкаў на матэрыяле праязных твораў Васіля Быкава, Уладзіміра Караткевіча, Івана Мележа / Анастасія Чарнышова // Роднае слова. — 2019. — № 9. — С. 35—37.

Улица имени... Мележа // Минский курьер. — 2019. — 3 дек. — С. 24.

Улица имени народного писателя Беларуси И. П. Мележа находится в Советском районе Минска.

ЗМЕСТ

Авринская, Е. С первых дней години горькой... / Елена Авринская // Вечерний Минск. — 2019. — 2 мая. — С. 9.

О писателях-фронтовиках и улицах, носящих их имена: И. Шамякине, А. Макаенке, И. Мележе.

Кошчыц, С. Вялікі свет малых Куранёў: раман "Людзі на балоце" Івана Мележа : урок беларускай літаратуры (10 клас) / Святлана Кошчыц // Роднае слова. — 2019. — № 2. — С. 61—63.

Шур, В. Малая радзіма ў творчасці Івана Мележа / Васіль Шур // Роднае слова. — 2018. — № 12. — С. 36—38.

Акуліч, А. М. Вывучэнне "Палескай хронікі" Івана Мележа : (тэставое заданне, 10-ты клас) / А. М. Акуліч // Беларуская мова і літаратура. Серыя "У дапамогу педагогу". — 2017. — № 2. — С. 29—30.

Гніламёдаў, У. Талант эпічны, эпічнасць мыслення : [Іван Мележ] / Уладзімір Гніламёдаў // Белая Вежа. — 2016. — № 8. — С. 7—14.

Галоўка, С. Подзвіг Івана Мележа : накіды да творчага партрэта народнага пісьменніка Беларусі / Сяргей Галоўка // Беларуская думка. — 2016. — № 3. — С. 32—38.

Мележ, Л. Што адчувае маё сэрца : [Іван Мележ] / Ларыса Мележ // Маладосць. — 2016. — № 2. — С. 136—138.

Авласенко, И. В поисках идеала : [к 95-летию Ивана Мележа] / Игорь Авласенко // Неман. — 2016. — № 2. — С. 187—199.

Гніламёдаў, У. Пісьменнік, які любіў сваіх герояў : [Іван Мележ] / Уладзімір Гніламёдаў // Полымя. — 2016. — № 2. — С. 114—120.

Бароўка, В. Ю. "Палеская хроніка" Івана Мележа ў літаратуразнаўчым асэнсаванні / Ванда Бароўка // Роднае слова. — 2016. — № 2. — С. 3—6.

Гулецкая, Г. М. Жыццёвы і творчы шлях Івана Мележа / Г. М. Гулецкая // Беларуская мова і літаратура. Серыя "У дапамогу педагогу". — 2015. — № 1. — С. 32—36.

Петрашкевіч, М. Словы пра палешукоў : гульня для вучняў старшых класаў па матывах "Палескай хронікі" Івана Мележа / Марына Петрашкевіч // Роднае слова. — 2014. — № 9. — С. 63—65.

Аўласенка, І. Запаветы Івана Мележа / Ігар Аўласенка // Полымя. — 2014. — № 2. — С. 134—145.

Паўлавец, Д. Д. Вывучэнне "Палескай хронікі" І. Мележа: краязнаўчы аспект / Д. Д. Паўлавец // Беларуская мова і літаратура. — 2012. — № 11. — С. 49—52.

Галушка, Н. М. Праблема кахання ў рамане І. Мележа "Людзі на балоце" / Н. М. Галушка // Беларуская мова і літаратура. — 2012. — № 4. — С. 20—24.

Сінькевіч, Л. А. "Агні кахання. Ці вечныя яны?": любоўны трыкутнік у рамане І. Мележа "Людзі на балоце" / Л. А. Сінькевіч // Беларуская мова і літаратура. — 2012. — № 4. — С. 16—20.

Лаўрэнка, Л. А. Характэрны роднай прыроды ў пейзажнай замалёўцы І. Мележа "Першы іней" / Л. А. Лаўрэнка // Беларуская мова і літаратура. — 2011. — № 11. — С. 22—24.

Баравікова, Р. Ён усміхаўся вачамі : [Іван Мележ] / Раіса Баравікова // Маладосць. — 2011. — № 2. — С. 109—112.

Манкевич, Е. Он писал о вечном : [Іван Мележ] / Елена Манкевич // Неман. — 2011. — № 2. — С. 218—221.

Мяснікоў, А. "Я наглядаю з увагаю за фактамі жыцця..." : Іван Мележ — публіцыст / Анатоль Мяснікоў // Польша. — 2011. — № 2. — С. 119—125.

Мятліцкі, М. Мой Мележ / Мікола Мятліцкі // Польша. — 2011. — № 2. — С. 145—154.

Примака, М. "Изобразитель начала великого перелома" : [Іван Мележ] / Михаил Примака // Неман. — 2011. — № 2. — С. 213—217.

Андраюк, С. Зямля Івана Мележа / Серафім Андраюк // Польша. — 2010. — № 8. — С. 125—135.

Астапчук, А. Стылістычныя асаблівасці ранняй прозы Івана Мележа і іх адлюстраванне ў перакладах на рускую мову / Алена Астапчук // Роднае слова. — 2010. — № 8. — С. 51—54.

Петрова-Мележ Л. Начало пути : по страницам дневников и писем / Лидия Петрова-Мележ // Неман. — 2010. — № 7. — С. 150—163.

Нячай В. Водар і колеры вады : Іван Мележ / В. Нячай // Беларусы. Т. 12. Экраннае мастацтва / [А. В. Красінскі і інш. ; рэдкалегія: А. В. Красінскі і інш.] ; НАН Беларусі, Інстытут мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору імя К. Крапівы. — Мінск, 2009. — С. 146—154.

Рублевская, Л. Париж — город трущоб : путешествие Ивана Мележа с последствиями / Людмила Рублевская, Виталь Скалабан // Время и бремя архивов и имен / Людмила Рублевская, Виталь Скалабан. — Минск, 2009. — С. 131—137.

Мяснікоў, А. Ф. Іван Мележ (1921—1976) : праўда аб "Людзях на балоце" / А. Ф. Мяснікоў // Сто асоб беларускай гісторыі : гістарычныя партрэты / А. Ф. Мяснікоў. — Мінск, 2008. — С. 290—293.

Бугаёў, Д. Некалькі згадак пра Івана Мележа / Дзмітрый Бугаёў // Служэнне Беларусі : праблемныя артыкулы, літаратурныя партрэты, эсэ, успаміны / Дзмітрый Бугаёў. — Мінск, 2003. — С. 169—181.

Навуменка, І. Я. Іван Мележ, 1921—1976 / Навуменка І. Я. // Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя : у 4 т. / НАН Беларусі, АДДЗЯленне гуманітарных навук і

мастацтваў, Інстытут літаратуры імя Я. Купалы ; [рэдакцыйная калегія: У. В. Гніламедаў і інш. ; навуковыя рэдактары: У. В. Гніламедаў, В. П. Жураўлёў]. — 2-е выд. — Мінск, 2002. — Т. 3. — С. 574—596.

Тычына, М. А. Людзі на світанні / М. А. Тычына // Карані і крона / М. А. Тычына. — Мінск, 2002. — С. 110—142.

"Палеская хроніка" Івана Мележа.

Бугаёў, Д. Радасць і боль мастака : (роздум пра Івана Мележа) / Дзмітрый Бугаёў // Спавядальнае слова : літаратурная крытыка, успаміны / Дзмітрый Бугаёў. — Мінск, 2001. — С. 3—27.

*****

8 лютага — 100 гадоў з дня нараджэння І. П. Мележа (1921—1976), народнага пісьменніка Беларусі : бібліяграфічны спіс / складальнікі: В. Я. Асаёнак, Г. В. Брага, Н. А. Шашэнька ; рэдактар К. Д. Варанько // Новыя кнігі: па старонках беларускага друку. Даты беларускага календара (лістапад 2020 г. — люты 2021 г.). — 2020. — № 10. — С. 28—30.

ЗМЕСТ